آذربایجان دموکرات فرقه‌سی مرکزی کومیته‌سینین اورقانی

نمره ۵۹ (۳۴۸) ایکنجی دوره

بوروزنامه هیئت تحریره واسطه‌سیله اداره اولونور

اداره نین محلی ستارخان خیابانی مرکزی قومیته بناسیندا

آذربایجان

۴ شنبه ۲۲ آبان ۱۳۲۵

تك نمره ۱۰ شاهی

آبونه	ایللیك	۱۲۰ ریال
۶	آیلیغی	۶۵ »
۳	»	۳۵ »
۱	»	۱۲ »

آذربایجاندا سئچگی

آزاد شرائطده انجام تاپاجاقدر

«... بیز چالیشاجاییق که ایندیه قدرموجود اولان یانلیش انتخابات قانونی اولدیغی کیمی اخلال ایتمه‌دن اجراء ائده‌ك ، تا بو یول ایله آزادلیق دشمنلرینین بهانه و سوزلرینین قاباغی آلینسین .

بیز چالیشاجاییق که هاموبا امکان وئریلسین که انتخاباتدا شرکت ایله‌سینلر وانتخابات کاملا آزاد صورتده انجام تاپسین. بیز نشان وئره‌جه‌ییك که ، آذربایجاندا انتخابات زور ، تهدید پول و گوج ایله اولماییب ، بلکه خلق آزاد صورتده اطمینان ایتدیگی آداملاری انتخاب ائده‌جکدر ، بئله‌لیکله بیز گوستره‌جه‌ییك که بیزده بویوك بیر اتحاد واردر . بو بیزیم ایچون بویوك امتحان در . . . » .

آقای پیشه‌وری‌نین ۲۲ مهر تاریخلی نطقیندن

قارشی میزدا دوران مسئله‌لردن بیری ده مجلس شورای ملی سئچگیسی مسئله‌سی‌در. ایندیه‌قدر ملی‌مجلس-ده‌کی کرسیلری اشغال‌ائده‌ن نماینده-لردن ملتین‌خبری اولمادیغیندان اونلار ئوز خصوصی نفعلرینی حفظ ایتمك ایچون ملت نماینده‌لری آدینا ملتین حقوقین غصب ائدیب آرادان آپاریر-دیلار. ایندی‌بوتون‌ایراندا آزادیخواه-هلار ایله مرتجعلرین‌آراسیندا انتخا-بات اوستونده شدتلی بیر مبارزه گئدیر. بو مبارزه ملتین‌ئولوم‌دیریم مبارزه‌سی ساییلیر. بونا گوره ملت ئوز حقیقی نماینده‌لرینی تشخیص‌وئر-یب مجلسه گونده‌رمگه امکان‌تاپدیغی بیرصورتده بویوك موفقیت‌لره نائل اولاجاقدر .

آذربایجان ایچه‌ریسینده خلق آراسیندا هئچ بیر اختلافین اورتایا چیخماماسینا بیز امینیك . خلقمیز ئوز لیاقتینی اثبات ایتمیش وئوزینی اداره ایتمگه لایق اولدیغینی دا لایقیله بوتون دنیایا بیلدیرمیشدر

فرقه‌میز تشکیل تاپان گونده‌ن بری خلقمیز اونون رهبرلیگی ایله بویوك موفقیت لره نائل اولموشدر. بوناگوره‌در که هاموفرقه‌میزین‌دوزگون سیاستی و حرکت‌یولوناایناملیدیر .

ایندیه کیمی ان آغیر مبارزه-لرده خلقمیز امتحان وئریب ومبارزه لریمیزین هاموسیندان باش اوجا چیخمیشدر . قطعی صورتده مجلس سئچگیسی مسئله‌سینده ده خلقمیز ئوز لیاقتینی اثبات‌ایتمگه امکان‌تاپاجاقدر.

انتخاباتین‌مملکتده اولان انتخا-بات قانونی‌نین اساسلاری اوزه‌رینده انجام تاپماسی ایچون بوتون خلقمیز نهایت درجه ده‌جدیت گوسترملیدرلر

بو قانونلار نه قدر اولدیغی کیمی اجراء اولونارسا خلقمیزین استعدادلی و وظیفه شناس اولدیغینی اثبات ائده‌جکدر :

خلقمیز ایندی سیاسی دوشو-نجه و رشده مالك اولدیغیندان هئچ بیر کسین تبلیغاتیناقولاق آسما-دان ئوز ملی و اجتماعی وظیفه‌لرین آیدینجاسینه دوشونمیشدر .

انتخاباتین صحیح و قانونی یول ایله انجام تاپماسیندان هئچ بیر نگرانچیلیغیمیز اولمایاجاقدر .

بیزمملکتده‌اولان‌سئچگی قانونینی دوزگون اجرا ایتمکله هاموبا آذر-بایجان خلقی‌نین هر موقعده امتحان وئریب و هر ایشده دوز گون بیر خطحر کتله گئتدیگینی اثبات‌ائده‌جه‌ییك.

انجمنلرین نماینده‌لریندن‌تشکیل تاپمیش‌عمومی جلسه‌بئله‌قراره‌آلمیشدر که بوتون خلقمیز و فرقه عضولری انتخاباتدا نظمی و جاری اولان‌قانو-نلاری لایقینجه رعایت ایتمیدیلر .

بو ، فرقه‌میزین ان جدی‌تاپیشیر-یقلاریندان در .

بیر آی بوندان اول فرقه‌میزین صدری آقای پیشه‌وری ئوز نطقینده‌بو باره ده مفصل توضیحلر وئره‌رك دئمیشدرلر که :

« آذربایجاندا انتخابات زور ، تهدید ، پول و گوج ایله اولمایاجاقدر ... »

بیز فرقه‌میزین بو تاپیشیریغینی یئرینه یئتیرمکله ئوز صداقتیمیزی و فرقه‌میزه اولان محکم ایمانیمیزی ثبوته یئتیرملی‌ییك .

سووه‌ت اتفاقیندا

سووه‌ت اتفاقینین‌وزیرلر شوراسی و شوروی بلشویك‌فرقه‌سینین مرکزی کمیته‌سی سووه‌ت ئولکه سینین‌مشهور جراحی‌وسووه‌ت اتفاقی عالی شوراه-سینین عضوی قیزیل اوردونین گور-کملی خادملریندن اولان سپهبد بارون-کونیکلایین ئولومونی بیلدیر میشدر بارون کونیکلای ۶۹ یاشینا یتیشیب آبان آیینین ۲۰سنده مسکووا شهر-ینده وفات ایتمیشدر .

احمد — احمد

٤ نجی جمهوریتین ایلك مؤسسه‌سی

بالاخره فرانسیز خلقی یکشنبه-گونی نوامبرین ۱۰ نندا ئوز صون سوزونی دیندی و ٤ نجی جمهوریتین ایلك مؤسسه‌سی اولان « ملی‌مجلس » نماینده لرینی انتخاب ایتدی .

فرانسیز‌خلقی یکشنبه گونی‌فرانسه-نین آزاد لیغیندان بری — یعنی ایکی ایل‌مدتینده — اون دفعه رای صندوقلاری ئونونه چاغر یلمیشدر . چونکه‌فرانسیز-لار ۱۹٤۵ نجی ایلین آوریلینده بلدیه انجمنلری سئچگیلری ایچون ایکی‌دفعه همان ایلین ژوئیه سینده ولایت و ایالت انجمنلری سئچگیلری ایچون ۲ دفعه و داها سونرا همان ایلین اوقتوبر آیینده « بیرینجی مؤسسلر-مجلسی » سئچگی‌لری ایچون بیردفعه ۱۹٤۶ نجی ایل « مای » آیینده بیرینجی اساسی قانون حقینده رای وئرمك ایچون بیر دفعه ، « ژوئن » آیینده ایکینجی « مؤسسلر مجلسی » سئچگی‌لری ایچون بیردفعه ، اوقتوبرین ۱۳ نده و ایکینجی قانون اساسی یه رای وئرمك ایچون و بالاخره نوا-مبرین ۱۰ ننداه ایل دوام ایده‌جك بیرینجی ملی مجلسی سئچمك ایچون رای صندوقلاری مقابلینه گلمیشدر .

بو اونلا برابر یکشنبه گونی سئچگی لرینده رای صاحب‌لرینین یوز-ده ۸۰ ی شرکت ایتمیش و ئوز راىینی بیلدیرمیشدر .

بو مجلس ایچون ۶۱۸ نفرنماینده سئچیله‌جك ایدی . ایندیه قدر اعلام ایدیلمیش نتیجه لره نظرا فرانسه آنا تورپاغی و شمالی‌آفریقا سئچگی‌لرینده ویریلن رای‌لرین ۵۹ ر ۲۸ ٪ ی ، کوموینست لره ۱۸ ٪ ی سوسیالیست‌لره ۲۶ ٪ جمهوریتچی خلق فرقه سینه ۱۰ ٪ سولچی اتحادیه و رادیقال سوسیالیست لره ۷ ٪ « پ . ار . ال . » (جمهوریتچی‌آزادلیق فرقه) ی دوغو-لچی لار اتحادیه سینه و باقی رای‌لر-

قالانی ٤ نجی صحیفه‌ده

آذربایجان ایالتی انجمنینده

آذربایجان ایالت‌انجمنی‌نین‌نوبتی جلسه‌سی آبان آیینین ۱۹ ینده ساعت ٤ گون اورتادان سونرا آقای‌شبستری نین ریاستی ایله تشکیل تاپیب آذر-بایجان نماینده‌لرینین تهران ایله آپا-ردیقلاری دانیشیقلار باره‌سنده صحبت اولونمشدر .

ماکو دا فلاحت اداره‌سی طرفیندن کندلیلره توخوم ویریلمه‌سی

ماکودان خبر ویریلدیگینه گوره ماکو فرمانداریغیندا تشکیل تاپمیش فلاحت‌ایشلری هیئتی طرفینده‌ن بوخسول کندچیلره توخوم وئرمکده‌ن ئوتری اقدام ایدیلمیش بونا گوره ده ایندیه دك قرخ تون توخوم اطراف کندلرده بولونوب و بو باره ده فلاحت اداره‌سی طرفیندن کندلیلر ایچون لازمی گو-ستریشلر ویریلمیشدر . ماکو محالا-رینین اوتلاق یئرلرینده گوی‌ کرتی داها یاغشی اولوب و بو گونلرده بول یاغیش یاغدیغینا گوره اکین ایشلری‌او-لدوقجا ایره‌لی گئتمکده در .

فریدون ابراهیمی

صلح اوغروندا

-٤-

بیرساعت مراکش استقلال فرقه-سینین پاریسه گوندریلن نماینده‌ اریله

مراکش استقلال فرقه‌سی فرانسه دولتیله لازمی دانیشیقلاردان ئوتری « عمر عبدالله » آدلی بیرشخصین ریاستی آلتینده ، بیر هیئت پاریسه گوندرمیشدی . بونلار اوغوستین ۳۰ نده فرانسه مطبوعات نماینده‌لریله بیر مصاحبه ضمنینده اظهار ایتمیشلر که تحت الحمایه رژیمی آلتیندا یاشاماق مراکش خلقینین تاریخ و مدنیت حیثیتیله مغایر در و اظهارامیدایتمیشلر که فرانسه دولتی تحت الحمایه‌لیك رژیمیندن ال چکیب ، مراکش خلقی ومراکش حکومتی ایچون بیردرستکار مشاور اولسون . . . فرانسه‌ملی مؤ-سسان مجلسینده « اونیون فرانسز » مسئله‌سی بحث اولارکن بوهیئت ئوز نظریه‌سین آیدین صورتده ملی‌مؤسسان مجلسی‌نین دپوتاتلارینه بیلدیرمیشدر .

سپتامبرین ۱۹ نده « لوته‌سیا » هوتلینده من بیر دموقرات روزنامه یازاتین واسطه‌سیله بوهیئتین نماینده-لریله آشنا اولدوم . هوتلین‌سالونوندا بیز بیر ساعتدن آرتیق صحبت‌ایتدیك آذربایجان نهضتینین حقینده گنیش معلوماتلاری وارایدی ولی تعجب ایده-بردیلر که بیر مسلمان ملت ، عربلر اتحادیه سینین مساعدتی اولمادان ئنجه ئوز آزادلیقین الده ایتمگه موفق اولموشدر .

دانیشیقدا متوجه اولدوم که‌مراکش استقلال فرقه‌سینین نماینده‌لری ، عربلر اتحادیه‌سینین باشیندا دوران و امپر-یالیست دولتلرین نقشه‌لرینی اجرا ایده‌نلری تمایله تانیمامیشلار. معروف آلمان‌جاسوسی اولان « مفتی‌اعظمین » سابقه‌سینده‌ن بیخبردرلر . عربلر اتحاد-یه‌سی اونلارین نظرینه بویوك بیرملی قوه کیمی جلوه ایدیردی واونا گوره بئله دوشونوردیلر که بوتون مسلمان خلقلری‌نین نجاتی بوقوه‌دن آسیلیدی.

من عربلر اتحادیه‌سی‌نین نه‌اولد-وغونی وحقیقی ماهیتین اونلارایچون تشریح ایتدیم و اونلارا تذکرویردیم

قالانی ٤ نجی صحیفه‌ده

« فرون تاسیونال » دان

ایران دا
نفت پرده‌سی آلتیندا

لوئی سایان

دنیا سندیکالار اتفاقی باش کاتبی

۱۹۴۳ نجی ایلین بیر دسامبر گئجه‌سی، من رادیو دینله‌یردیم. « مارسی » ده‌ایدیم . بو بویوك شهرده ماموریتیم وار ایدی. او زمان‌دیدیگیمیز کیمی:من‌مطمئن یولداشلار ایله «تماس‌تاپمیشدیم» اونلار ، بیزیم شهرلردن شهرلره و ناحیه‌لردن ناحیه لره دوشه‌دیگیمیز مقاومت شبکه‌سینه داخل اولموشدیلار . و همین بو گئجه من تهران قونفرانسی نتیجه‌لرینی ایشیتدیم .

او دقیقه دن بری تهران منیم ایچون جالب توجه بیرشهر اولموشدر. ایران پایتختینده « ۳ بویوك‌لر » آرا-سیندا امضالانمیش اولان موافقت‌نامه هیتلر آلمانیاسی علیهنه محاربه‌نین هدایتی و تحولینده کسکین تاثیر باغیشلامیشدر . عجبا بو حادثه تهرانی مشهور بیرشهره و ایرانی انسانلارین و خلقلرین سعادتی آلینمیش اولان او قدر گوزه‌ل قرارلارین دوغورانی حالینا گتیرمه سینه کفایت ایتمزمی ؟

قالانی ۲ نجی صحیفه‌ده

کلیبر کندینده آلتی قلاسلی مکتب

اهردن گلن خبره گوره کلیبر قصبه سینده فرقه‌نین گوستریشلری و معارف اداره‌سنین جدیتی ایله کلیبرین ۵ قلاسلی مکتبی ۶ قلاسلی بیر کامل ابتدائی مدرسه یه چه‌وریلیب و بو مکتبه کافی مقدار دا معلم گوندر-یلمکله مکتبین هر بیر نقصانی رفع ایدیلمیشدر .

پیام نو

چه‌ویرن : رضا آذری

تاریخی رسام ((سوریقوف))

— ۱ —

رساملیق عالمی تاریخینده،تاریخی موضوعلاری شامل و معروف تابلولار چوخدور ، اما حقیقی معناسیله تاریخی رساملیق ۱۹ نجی عصردن سونرا باشلاییر . تاریخی واقعه‌لری اولدیغی کیمی درك ایتمك تمایل‌لری، مدنیت ومعارف عصرینده ظهوره گلدی. یالنز رستوراسیون ومقدس اتفاق زمانیندا، اودوره‌لر ارتجاعی جنبه یه مالك او-لدیقلاری حالدا بیله، بوتمایللر توسعه و ترقی تاپدی . (رستوراسیون یعنی توقف و رکود دوره‌سی ، فرانسا انقلابی ئوز ماهیتنی ده گیشدیرمکله اورتادان گیدندن سونراکی دوره‌یه «رستوراسیون» دیلمیشدر . «مقدس اتفاق» - آوروپا مرتجع دولتلری‌نین فرانسا انقلابی علیهینه تشکیل‌ایتدیکلری «اتحاد» در . مترجم)

قالانی ۲ نجی صحیفه‌ده

سراب خبرلری

سراب جوانلار تشکیلاتینین عضو-لری سراب اطرافیندا اولان کندلیلر ایچون مدنی‌خدمتلر ائدیرلر ، بئله که تشکیلاتین تیاترو هیئتی کندلیلر و خصوصیله کند جوانلاریندان ئوتری مراقلی نمایشلر تماشایه قویمیشلار در.

۱ نجی صفحه‌دن بقیه

ترانزیت ئولکه‌سی

سلاح انباری

من ایراندا و تهراندا اقامت ایتدیم . منی اورایا آپاران طیاره‌ده، من ایرانین امنیت شوراسیندا اوینا-دیغی عجیب رول حقینده فکرایدیردیم. «نفت پرده» سینه یاخینلاشدیغجا محاربه وسائلی ایچـون ترانزیت و گئچیش یو لی و متفق لرین مشترک دشمنی علیهنه تجهیزات انباری اولان ایران ایله : بیر قورخولی محاربـه کابوسیندان یئنی چیخمیش اولان بوتون دنیـانی عصبی لشدیرمن دیپلو ما تیك مبارزه‌لر میدانی اولموش ایـرانـ آراسیندا بیر شباهت جنبه سی تورە-تمکه چالیشیردیم .

روبورتاژ اوخوماماق حقینده آلدیغیم جدی تصمیمه گوره گئجکاو-لیغیم گیت - گیده آرتماقدا ایدی . من دیپلوماتلارین یتگین عقیده سینه حرمت بسله‌رەم ، کنار گوشه‌دن گلن خبرلر منی راضی ایده بیلمزلر .

تاریخ یارادانلار ویا خود رومان یازانلار چوخ زمان جانلی و جدی حیاتین ان اساسی آکتوری اولان «خلقی» اونودورلار .

عذاب چکن اما یاشایان بیرخلق

خلقین ئوزی ایله بیرلیکده گورمك، ایشیتمك ، ئوگره‌نمك و آنلاماق لازمدر .

ئوزوم ایچون — و اگر سئورلر سه — یولداشلاریم و دوستلاریم ایچون گوردیکیم ایش مستقیم تماسی معلومات اختیاریندا قویماقدان عبارت اولموشدر.

ایران خلقی ، ئوز ئولکه‌سینی ، ئوز تاریخینی و ئوز گئچمیشینی سئویر. بیز فرانسیزلار ایچون بو عجیب‌درمی؟ بو ایسه عالی و جدی اولماغا دوغرو گیده‌ن ذاتی وطن پرورلیکدن عبارتدر.

بو ایسه اونا گوره درکه ایندی ایراندا اجتماعی مسئله ، بو زمانا قدر سابقه سی گورولمه میش بیر شکلده مطرح ایدیلمکده‌در .

بو دور عذاب چکن لاکن یاشایان بیر خلق : او امید ایدیر و گیتدیکجه ئوزونه اینانماقدان قدرت آلیر . او ئوز اتحادیه لرینی وجوده گتیریر. و فرقه لر تشکیل ایدیر .

مدنی ایده آل ، شاعرانه ایده-آلی گئزیده بوراخیر و اجتماعی ایده-آل تدریج ایله خیالی ومعنوی مفهومی

ایران دا

ئوپراغا باسماغا باشلامیشدر .

اورادا ئوز ملی استقلالینه فکر ایده‌ن و ئوز سیاسی استقلالینا قورو-شماق ایسته ین بیر خلق واردر . هر یرده ، تهراندا ، اصفهاندا ، تبریز-ده ، چالوس دا ، خزر ده نیزی ساحل-لرینده ، ایران فلاتیندا من بو احسا-ساتی دویموش و قانمیشام . من مانعه-لری ده گورمیشم .

ایراندان چوخ دانیشیلاجاقدر ، سانیرام . ایران دنیانی دانیشدیراجاقدر . بیز اورادان نگران اولاجاغیق . چونکه ایراندا نفت واردر .

بو « نفت پرده سی » آلتیندا جریان ایدن اجتماعی سیاست یاخود قیساجا «سیاست» بوتون دموقراتلارین، بوتون اوره-کی پاك آداملارین و بوتون انسان شخصیتنه اینانانلارین و اونـدان دانیشانلارین طرفیندن تعقیب ایدیلملی در .

آبادان نفت ناحیه‌لرینین ایشچی-لری « انگلیز - ایران نفت قومپانیا » سینین دموقراتیك و انسانی دویغولا-رینی امتحان ایتدیلر . ئولی لر-یارالی لار و حبسه آلینانلار اولدی . بیزیم اتحادیـه لر اورادا اغتشاش عاملی اولدولار .

بیزده ، فرانسه‌ده «پتن» زمانیندا اغتشاش عاملی ایـدیك ، تروست لر بیزی ، منحل ایتمك ایسته ییردیلر .

ایراندا اتحادیه رهبرلری ، دمو-قراتلار و وطن پرورلر، بعضی باشچیلار طرفیندن «ماجراجو» و « جنایتکار » آدلانیرلار . من ئوزوم و چوخلاری دا من ایله بیر لیکده ، اشغال دوره سینده ئولکـه نین آزاد لیغی اوغروندا ، اجتماعی ترقیسی اوغروندا و صیرالا-رینا منسوب اولدیغیما افتخار ایتدیکیم اجتماعی صنفین آزادلیغی اوغروندا مبارزه ایتدیکیم زمان بئله آدلانیردیق .

خلق دشمنلری هانسی ئولکه ده و هانسی قاره ده اولور اولسون بیزیم خلق دشمنلری طرفیندن ، فرانسیز خلقی ایچون بوتون وظیفه لرینی یئرینه یئتیرمك اوغروندا بوتون حقلری‌طلب ایتدیکیمیز زمان - علیهمیزه ایشله‌نیلن اصطلاحلاردان باشقا بیر شیء مالك دگل درلر .

اورادا دا ، هر یرده اولدیغی کیمی ؛ تانك لار ، آفتومـات لار و گمی توپلاری قـدرتلی آزاد ایغا و اجتناب ایدیلمز اجتماعی عدالته دوغرو ایره‌لی له ین انسان ترقی سینین ئونونی آلماغا قادر دگلدر لر .

تاریخی رسام «سوریقوف»

۱ نجی صفحه‌دن بقیه

رساملیق عالمینده تاریخی وقعه‌لره عشق وعلاقه‌یتیرمك، تاریخی سوژه‌لری شامل اولان رساملیق اثرلرینی آر-تیرماق وچوخالتماق صورتیله باشلا-نیلدی. رسام «اوژمن‌دولا قروواً » نین اثرلرینده تاریخی‌وقعه‌لره آرتیق تمایل و عـلاقه گـورستمکله برابر اونون، تاریخی وقعـه‌لری گوسترەن اثرلرینین چوخیسی ادبیاتدان اقتباس اولونموش وادبی‌اثرلری جانلاندیرماق قصدیله عمله گلمیشدر . ۱۹ نجی عصرین برنجی یاریسیندا فرانسا اینجه صنعتلری ، قهرمانلیق شخصیت لرینه آرتیق علاقه و توجه گوسترمیش و اونلاری حقیقی جنبه‌لریندن یوکسك دوتدیغیندان اونلارین تاریخی وحقیقی نقشه‌لرینی اولدیغی کیمی گوسترمکه هیچ بیر میل گوسترمه‌میشدر .

روسیه‌نین ۱۹ نجی عصرده‌کی رساملیق صنعتی‌نین تاریخی سوژه‌لری، آوروپانین عکسینه اولاراق باشقا بیر اوضاع شرایطینده ترقی ایتمکده‌ایدی خصوصیله ۱۹ نجی عصرین ایکنجی یاریسیندان صونرا. بوتون رساملارین توجهینی ئوزینه جلب ایده‌ن ورسا-ملارین علاقه‌سینین بارزنشانه‌سی‌اولان «پتروف» « گه » « زیـه‌ن » و «سوریقوف » ین تابلولاری ، ملی تاریخی سوژه‌لره اونلارین نه‌قدر علاقه یتیردیکلرینی نشان ویرمکده‌در . یقینـا بوتون رساملار بو تاریخی وقعه‌لری جانلاندیران تابلولارین‌حقیقی مفهومینی لایق اولدیغی قدردرك‌ایده بیلمه‌میشلردر . دیمك لازم در که «سوریقوف » رساملیق تاریخی‌نین بو صنتینده ، یالنز روس رساملاری آراسیندا دەگیل ، بلکـه آوروپا رساملاری اورتاسیندادا بیر خصوصی یر دوتمیشدر .

۱۹ نجی عصرین ایکنجی یاریسیندا، روسیه رساملاری نین اثرلری ، ملی آزادی‌خواهلیق نشانه‌لریله دولودور. مترقی ورە آلیست رساملاردان بیر عده‌سینین معاصر یاشاییشین مخـالفی اولان « آکاده‌میك» رساملیغیلا مبارزه آپارماقدان ئوتری، اطرافینا توپلاند-یقلاری «سیار سرگیلر جمیتی» نین پروغرامیندادا، بو تمایلات گوزسه تمکده‌در.

مسلك وعقیده جهتیندن بو «ره آلیست» رساملار هیئتی « ملتچی لر » و یا « نارودنیکی» آدلانان «دموقرات» ضیالیلرینین نهضتیله رابطه‌سی‌وارایدی.

«ملتچیلر» «نارودنیکی» روسیه کندلیلری‌نین‌چتین وضعیتلرینی گوره‌ندن صونرا، اونلارین دردینه علاج ایتمك ایچون «۱۹ نجی عصرین» آلتمیشینجی ایللرینده، اونلاری چارحکومتی علیهینه و اونیله مبارزه آپارماقدان ئوتری عصیانا قالدیرماق قرارینه گلدیلر . اونلارین بو نقشه‌لری پوزولدی چونکه عصرلر بویی جهالت قارانلیغیندا یاشا-یان کندلیلرین، بوجور انقلابی نهضتی اداره ایتمکه لیاقت و استعدادلاری یوخ ایدی. ظهورینین اولیندن‌ارتجاعی تمایل‌لره مالك اولان، روسیه‌نین‌یئنی‌جوان بورژو وازی‌سی ، آوروپـانین غربینده کـی انقلابیـت مثلیندن قورخـدیغی سببه و بونـدان علاوه بوسیرالاردا غرب ئولکه‌لرینده «پرولەتاریا» نین «بورژووازی»ضدینه قیام ایتدیکینه گوره ، چار استبداد-یله موافقت ایده‌رەك دوزه‌لیشدی .

روسیه‌ده یالنیز بیرطبقه‌نین ملی نهضتین رهبرلیکینه‌استعدادی اولدیغی بو ترتیبده‌ن آنلاشیلدی ، اودا یئنـی ظهوره گلن «پرولەتاریا» طبقه‌سی ایدی . «ملتچیلر»ین عقیده‌سی بوایدی گرك روسیه قاپیتالیستلیك مرحله‌سنی طی ایتمه‌میش ترقی و تکامله نایل اولسون. روسیه‌ده غربه‌نسبت قاپیتا-لیستلیك تکاملی‌نین تاخیره‌دوشمه‌سیندن ملتچیلرده بوعقیده وجوده گلمیشدی . اونلار کندلیلره دایاناراق امید بسله-ییردیلر ، لاکین اونلارین کندلیلره باغلادیقلاری امید واعتمادلاری بوشا گئده‌ندەن صونرا ، ئوز فکرلرینجه ملتین آزاد وخلاص اولماسی ایچون یالنیز بیرتك چاره قالیردی :تیروره وقتله اقدام ایتمك .

«ملتچیلر» عمومیتله «پرولەتاریا» نهضتینه عقیده‌لری یوخیدی واونـلار ایچون بیر گله‌جکه قائل دگیلدیلر : بو ترتیبله «پرولەتاریا» نین ۱۸۷۰ نجی ایلدن یعنی یئنی اجتماعی قوه آدیله وجوده گلدیکی وقتده‌ن ، «ملتچیلر» یالنیز ئوز مترقی جنبه‌لرینی الـدن بوراخدیلار دگیل بلکه ده ملی نهضتین قاباغا گیتمه سینه و. ترقی‌سینه مانع اولدیلار . «ملتچیلرین» روس اینجه-صنعتلرینده‌کی تاثیر و نفوذی،بیرینجی مرحله‌ده ملی مسئله‌لره شدتلی‌علاقه‌نین تولیداولوناماسینا باعث اولدی . بوندان علاوه محکوم ومظلوم بیـر جماعتدن عبارت اولان ملتین مقامینی تانیتدیر-ماقدا وبوجهتدن اونا نسبت رحم و شفقت تولید ایتمکده لایقنجه یاردیم ایتدی .

روس اینجه صنعتلری ۱۹ نجـی عصرین‌اورتالاریندا وایکنجی یاریسیندا بوخاریدا ذکر ایدیلن عقیده لرین تاثیری آلتینداایدی‌و «سیار سرگی‌لر جمیتی» عضوی‌اولان رساملار آراسی کسیلمه‌دن مرتب‌صورتده او عقیده‌لری ئوز اثرلرینده جانلاندیریردیلار . ملتین حقیقی وواقعی یاشاییشینا رساملاریـن توجه ایتمسی ، اینجه صنعتلردن‌ئوتری اهمیتلی بیررول اوینایردی .

لاکین ، اجتماعی ترقی‌و تکاملـی حرکته گتیرەن اصل‌قوه‌لری آنلاییب درك ایتمکه مانع اولان ملتچیلرین عقیده‌لرینین نفوذ وتاثیری روس‌اینجه صنعتلرینیـن «ره آلیزمینی» محدود ایدیردی .

نیجه که قاباقدا اشاره اولوندی «سیار سرگیلر جمیتی» نین عضوی اولان رساملارین‌مقصدی ، صنعتی‌بولیله عمومی افکارین درجه‌سینی یـوخاری آپارماغیدی ، یالنز بو حدوددان‌داها ئوته‌سینه قدم قویان رساملار ،نظری جلب ایده‌ن حقیقی«ره‌آلیست» اثرلر یارادا بیلدیلر . بو قبیل رساملارین اثرلری ۱۸۷۰ نجی ایلده‌ن باشلایان یئنی اجتماعی نهضت ایله کامل‌ارتباطی وارایدی .

۱۸۶۰ نجی ایلدن ۱۸۶۵ نجی ایله قدر روسیه‌ده «پرولەتاریا قیامی»نین واونون ،تاریخ‌صحنه سینه وارد اولماسینین بیرینجی دوره‌سی حساب‌اولونار .روسیه فعله‌لری نهضتی‌نین‌سرعتله بویو-مه‌سی ، فعله تشکیلاتی‌نین قوه-سی وایمانی ، گرگینلەنمیش بیر اجتماعی محیط وجوده گتیر-دیگیندن ، ملتین سسی‌گوندن -گونه داها‌اطمینانلی اولاراق یوکسك ایشیدیلیردی .

درەبکلیك دستگاهی‌نین مصیبت ومحرومیتلرینه قالانان روسیه کندلی لرینین موقعیتی ، اونلارین ، مبارزه آپاران و مستبد سلطنتی لغو ایتمك بارەسینده‌کی اهمیتلی مقامینی آیدینجا سینا تعیین ایتدی . او ایشلرین هامو-سی ، روسیه‌نین انقلابی نهضتی ، تمام معنوی واجتماعی یاشایش ساحه‌لرینده اونهضتین تاثیری ، نفوذی‌ومحیطینین گنیشلیکی ، بوئولکه نی دنیایه عائد اولان ، تاریخی بیر مخصوص وضعیتله اوز-اوزه گتیردی .

قورتارمادی

گی دوموپاسان

ئولی قادین

(۱)

اونی دلیجه سینه سئومیشدیم . نه ایچون سئورلر ؟ دنیادا ئوز روحیندا بیر فکردن ، ئوزقلبینده‌ده بیرآرزو-دان و ئوز آغزیندا بیر آد دان باشقـا بیر شی داشیماماق عجب دگل میدیر ؟ دائما یوکسلن ، چشمه کیمی روحین درین-لیکلریندن دوداقلارا قدر آخان بیر آد — .

سرگذشتیمیزی باشدان دئمیه جکم ! عشقین همیشه تکرار ایدیلن حکایه‌دن باشقا بیر شیئی یوخدر .

اونی گوروب سئومیش ایدیم . هامیسی بوندان عبارتدر. من بیر ایل تمام اونون سئوگیسی ایچینده ، قول لاری ایچینده، اوخشاییش لاری ایچینده ، گوزلرینین ایچینده ، سوزلرینین‌ایچینده یاشامیش و اونـدان گلن هرشیئین آراسیندا او قدر محدود ، آسیلی و محبوس اولموشدیم که گئجه یا گوندوز اولماسین بیلمیردیم . ئولموشم می ؟ دیری یم می ؟ یئر اوزو نده یا باشقا یئرده اولدیغیمی بیلمه‌یرم ،

لاکن او ئولدی . اما ئنجه اولدی ؟ بیلمیرم : بیلمیرم ...

بیر گئجه یاغیشدان ایسلانمیش حالدا ، ائوه دوندی . صاباح او اوسـوروردی . بیرهفته او اوسـوردی و صونرا یاتاغا دوشدی .

بیر پارا حکیملر گلیر بیر پارا نسخه‌لر یازیر و گیدیر-دیلر . بیر پارا درمانلار گتیریلیردی . بیر قادین اونلاری اونا ایچدیریردی .ال لری ایستی ،آلنی اودلی ، باشی ایسلاق ، باخیشی پارلاق و غملی ایدی . من اونیلا دانیشیردیم و او منه جواب ویریردی . بیر - بیریمیزه نه لر دیدیکیمیزی بیلمیرم ، هر شیئی اونودموشام ، هر شیی !

ئولدی ، اونون کیچیك ، آجی و ضعیف آهی ، ان صون آهی یادیمدادر . پرستار :- آه ! دیـدی و من آنلادیم ، آنلادیم ...

هیچ زاد آنلامادیم ، هیچ ! منه « سیزین مترسینیز » دیه خطاب ایده‌ن پاپاسی گوردوم . منه یئله گلدی که منه یامان دئییر . او ئولموشدی هیچکس بو نی بیلمکه حقلی دگلدی . پاپاسی قوودیم ، باشقا بیر پاپاس گلدی بو چوخ مهربان و سویملی ایدی .

منه اوندان دانیشیرکن ، آغـلاییردیم . اونی توپراغا تاپشیرـرکن مین بیر موضوع حقینده مشورت ایتدیلر . هیچ آنلامیرام ... بونیلا برابر تابوتی و چکیشین سسینی یاخشی خاطرلاییرام . آه ! تانریم .

او توپراغا تاپشیریلدی . بو باچانین ایچینده دفن ایدیلدی دوست لاریمدان نئچه سی گلمیشدیلر . من قاچدیم : قاچدیم . اوزون زمان کوچه لرده دولاندیم ، صونرا ائویمه گیردیم . صباحیسینا سفر ایتدیم .

دونن پاریسه دوندیم .

اوطاغیمی ، اوطاغیمیزی، تختخوابیمیزی ، موبل لریمیزی بیر نفرین ئولوموندن‌صونرا بیرائوده قالان‌بوتون‌شیلری ،ائوین‌ایچینده گورور-گورمز ، ایله عذاب وبربچی غصه یه دوچار اولدیم که پنجره-نی آچیب ئوزومی کوچه یه آتماق ایسته دیم . داها بوشیلرین ایچینده ، اونی ئوز پناهیندا دوتوب و گوزه گورونمز چین لرین آراسیندا اوندان ، اونون اتیندن ، اونون نفسیندن مین-لرجه آتوم ساخلامیش اولان بو دیوارلارین ایچینده قالابیلمیردیم قاچماق ایچون بورکیمی گوتوردیم .

بیردن بیره ، قاپیا یئتیشرکن ، دهلیزین بویوك آیناسینین مقابلیندن گئچدیم .

بو آینانی ، او : هـر گون اشیگه گیدیرکن ئوزونه باخیب ، بوتین لاریندان دوتدی یورگونه قدربزه‌کی‌نین دوز گون گوزه‌ل و کامل اولـوب اولماماسینا باخماق ایچون اورایا قویموشدی ...

من ئولوم، گل حاجی نین چوره گینه باعث اولما...

گونلرین بیر گونینده ایشیتدیم که یولداشیم بیلیاردخانه‌ده بیلیارد اویناماغا گئدیبدر. دیدیم جانم، او که، بیلیاردا گئمز، اشتباه ایدیرسیز. بلکه آیری بیر آدام ایمیش، یولداشیما بنزه‌دیبسیز. آنداندیچدیلر، آقا ئوزی ایدی که واراپدی یی، تعجب ائدیرم جانم اونین یئری هارادادی گوسترین گئدیم گوریم اورادا نه ایدیر.

دیدیلر که حاجی نین بیلیاردخانه سیدر. دیدیم بئله اونین دکانی هارا دادر؟ دیدیلر که، دکان دگیل ایکیجه دانا اطاقدر. دیدیم هانسی محله ده و هانسی کوچه‌ده در.

دیدیلر که خورشید مهمانخانه‌سنین لاپ چیگنینده. یوله دوشوب، گئتدیم اورایا. قاپونین اوستونده چراغلی بیر تابلو وارایدی، اوستونده اولان شکلده بیر دانا میز ایدی، که ایکی نفر بیلیارد اوینایردیلار و بیر نفرده کناردا اوتوروب بارماغی ایله بیلمرم نه گوستریردی. دیدیم ایله بورادر، داخل اولدوم. پیلله‌کانلاری قالخدیم، بیر نفره راست گلدیم، دیدیم خانم عذر ایسته‌ییرم، جسارت‌در، باغیشلایین! بیلیاردین اطاقی هانسی‌در؟ او آدام باشدان آیاغا منی ئولچوب دیدی که بویورون آشاغی یا اورادادر. تازادان پیلله‌کانلاری انیب او بیری قاپویا طرف گئتدیم، اورادا مختلف سسلر گلدی، دیدیم که دیه‌سن ایله بورادر، قاپونی بیرآز آچیب ایچریه باخدیم. گوردیم که، اطاق سیگار توستی‌سیله دولودور.

یاواشجانا داخل اولوب گوردیم که، یولداشیم بیر نفر ایله دانیشر بودرده گدی، اودیرده گمه‌دی، من باخینا گئتدیم قولو ندان یاپیشدیم دیدیم سن هارا، بوراهارا؟ بورادا نه قایریرسا؟ گل گیدك. یوخسا ایندی هامو بیلر که بیز بورایا گلمیشیك. دیدی که صبر ایله بیر اویون قالیر پارت‌دور، اونودا اوینایاق گیدك. دیدیم جانیم بسدر گل گیده‌ك، دیدی آخر ساعت یولی منیم بوینومادوشر. من اونمو شام صبرایله گیده‌ك، من صبر ایله‌دیم: دیدیسم اوینا گوره‌ك تئز اول. آقانین الینده بیر اوزون آغاج وارایدی که، ئوزلری گیودی بیردیلر، گئجی گو تروب اونین اوجونا سورتدی و ده‌ریندن بیر نفس چکیب گلدی میزه ساری. بیر گوزون یوموب میز اوسته اولان گیرده شیئی‌لری بیر بویاندان باخدی بیر اویاندان باخدی. دئدی:

(دوبلت سره‌دین) دیدیم منیله‌سن؟ دیدی یوخ دفعه سئیله ده گیلم یو یول اگیلدی الینده اولان آغاجی ایله او گیرده شیئی لره ایله ووردی که اونلارین بیری توپ کیمی میزین بیر اودیوارینا ده گدی بیر بو دیوار یئنا ده گدی، سونرا دا گلیب دوشدی باجایا.

ماشاالله - ماشاالله ساغ اول بتروور - دون، - هله بو اوچنجی دفعه سیدر که، گلیر، بیر مدتده گلمه داهـا بوینیلا اویناماق اولماز. - اصلاچوخ زرنك‌در، ائله اول گونکه گلدی من بوندا بو استعدادی حس ایتدیم -

آی گده اورادان بیر دانـا بالا چای‌دی آقایا! -

یوخ حاجی ساغ اول ایشمیرم؛ یولداشیم گوزلییر گئدیریك

آی گده ایکی دانـا دی بیربنده یولداشینا، آقـا بویورون اگله‌شین! ئوز - ئوزیمه دئدیم، جانیم، بس دی‌ییرلرکه، دنیادا قدردانلیق، تقدیر یوخدور، بس نئجه هرطرفدن یولداشیما تقدیر ایتدیلر، هله حاجی چایدا دئدی، بو فکرلرده ایدیم گوردیم کی ایکی نفر بالاجا اوغلان اویناماقا باشلادیلار، اونلارین بیری تقریبا ۱۷ سنینده اولاردی. امـا او بیریسی نین بویی الینده اولان آغاجا چاتمیردی یعنی او آغاج اوندان اوجا ایدی.

یولداشیمین قولو ندان دوتوب کوچه‌یه چیخدیق، بیر مدت سس سیز یول گئدیکدن‌صونرادیدیم، اگر قدرتیم اولسایدی بورانی باغلاندیرار دیم، یولداشیم منه طرف باخیب دئدی نیه؟ کیشی پیسلیك ائدیر مشغولیت - دور دای، بیکارچی لیق‌دان که یاخشیدور، آدام یئنه مشغول اولور، دئدیم مشغولیت ایستییرسن گیت روزنامه اوخو، کتاب اوخو، بس یئنه بورادا مشغول اولورسان، دئدی گل من ئولوم حاجی‌نین چوره گینه باعث اولمـا، کیشی ایو اوشاق صاحبی دور قوی دولانسین. دئدیم جانم اقلا او کیچیك اوشاقلاری قویماسین اورایا گیرسینلر، اونلار که هله‌چوره که یه‌یه‌دی‌ییرلر، مگر بونلارین دده ننه‌سی یوخدور، یا بیر تعقیب ایده‌نی یوخدور که، بونلار بو ایشه مشغولدو رلار، اقلا بیر قانون اولسون که ۲۰ سنیندن آشاغی اولانلاری قویماسینلار.

دئدی که باخ هرنه ایدیرسن‌ایت لاکن من ئولوم گل حاجی نین چوره - گینه باعث اولما!

ر . م

توپلایان حسین صابر زمان

صون پشیمانلیق بهره وئرمز

«خلق آراسیندا اولان کیچیك حکایه‌لر و مثللر»

آتالار سوزی

بویوك باشین بویرك ده بلاسی اولار.

اته وار مه‌ته وار، ایسوتا یوخدر.

آیین اون بئشی قارانلیق اولسا، اون بئشی ایشیق اولار

قیش‌چیخار اوزی قارالیق کوموره قالار.

آتیم آت اولونجا یئیه‌سی مات اولار.

عاشق گوردیگین چاغیرار.

کئچله دیدیلر باشین یو! دیدی: یودوم دا، دارادیم دا!

خوش گلدون، حیف که الی بوش گلدون.

گورو کن گنده بلدچی لازم دگیل.

یئمه‌میسن قاز اتین، نه بیلیرسن لذتین.

دگرمانین یاراشیقی تورباچووالدر

نه اوم موسان باجیندان، باجین ئولور آجیندان.

ایت تولادان مردار، تولادا ایتدن مردار.

قومشیبا اومود اولان، شامسیز قالار.

قومشووی بیر ئوگوزلی ایسته، تا ئوزون ایکی ئوگوزلی اولاسان.

زحمتی مشاطه چکر، لذتی داماد آپارار.

بیر الده ایکی قاربوز دوتماق اولماز.

قلم قلینجدان ایتی در.

گامیشا چیمدیك، دمه‌یه شوشه کی الجیسی گولوم اولانین باشینا گولوم اولار.

ایشله‌مه‌ین دیشله‌مز.

ئوزگه کیسه‌سیندن حاتم‌لیق ایله‌مه اوزاق یئرین دوگه‌نجین، هولا ایله دوگرلر.

چوخ یئمك آدامی آز یئمكدن ده قویار.

آز یئی همیشه یئی.

ئولمك - ئولمك دیر، خیرئلداماق نه دیمكدر.

یاغمیرسان دا یاری گورولدا.

ئولدی وار دؤندی یوخدی.

تولکونین عریضه سین اوخویونجا دری‌سین قیلقیندان چیخارارلار

ئولی قویون سوتلی اولار.

آدام ایکی دفعه ئولمیه‌جك.

ایکی آروادلی ایو سوپوروله - میش قالار.

قویون قوزی آیاغی باسماز.

کئچمیشدن عبرت آل، گله‌جگه عبرت اولما.

حق سوز آجی اولار.

حق سوز دیه‌نین یورکی ده‌لیك اولار.

قولین سینیقی بوینونا یوك‌در.

قویونی قوردا تاپیشیرمازلار.

حق یولی بیردر باطل یولی مین!

دردلی اول، دردلره یئتیش.

جهل یوخی‌در علم آییق‌لیق.

یاخشی قونشو نین حقـین بویوك سانا.

بئایك‌لی اوشاق جاهل قوجادان یاخشی در.

دشمنین آتای‌یانی آنلامازدوست دان یاخشی‌در.

کرامتلی انسان عزیز اولار.

قرلی جوجه یومورتادان بلله‌نی جوجه‌نی پاییزدا سایارلار.

سونکی پشیمانلیق بهره بیتیرمز

قویون اولمویان یئرده کئچیه عبدالکریم آغا دیه‌رلر

ایشگه مینمك بیرعیب، ایشکدن دوشمك ایکی عیب

بالاسا یوروون ائل‌ایله سوروون

نیت هارا، منزل اورا

باشووا داش دا سالسان اوجا یئردن سال

وئردین دویور — ووردون بیخ!

حلوا حلوا دیمكله آغیز شیرین اولماز.

دمیر قاپوسیندا تاختا قاپویا ایشی دوشه‌ر.

عوضین بدل آدلی اوغلی وار.

دوزدی، یومورتا یولا سنده یئی

حکم آباداوزاق کردی‌سی یاووق

سویون لام آخانی آدامین یئره یاخانی.

آشین سویوقی ده‌نین یوخـول - لیغیندان در

بیری ئولمه‌زسه بیری دیریلمز.

بوگونون ایشین صاباحا قویما.

کورگوزدن یاش اومور.

جواهر جیندا آراسیندا اولار.

هیچ کس ئوز آیرانینا تورش‌دیمز

گوز گورمزسه، اوز اوتانماز.

یاخشی‌لیقین قاباقی یامانلیق‌در.

آغیر اوتور باتمان گل.

آنلامازا دیدیلر نوکری وه‌م — دیدی البته.

نه اکرسن اونی بیچه‌رسن

ئورتولی بازار دوستلوغی‌بوزار

آتیلان اوخ دالی قایتماز

جوجه همیشه سبد آلتیندا قالماز

آغاج بار وبردیکـجه باشینی آشاغی سالار.

آداملیق هرآدامین ایشی ده گیل نر آدامین ایشی‌در.

زیرزمین ده اوتوروب بالاخانانا یوخوسی گورمه.

سو بیریئرده قالارسا ایگله‌نر.

یورقانووا گوره آیاغ اوزاد.

آجین قورساغیندا چوره‌ك‌دایانماز

تك الدن سس چیخماز.

عقل باشدا دگیل باشدادر.

حرکت سندن برکت مندن.

تك‌لیك آللاها یاراشیر.

بیلدیریش

سوومت مریضخانه‌سی خبر وئریر که محترم اهالینـین خواهشینه گـوره مریضخانه‌نین تازه بناسینده خانملار ایچون مخصوص دوغوم شعبه‌سـی تشکیل وئریلیب تـازه گلمیش عـالی درجـه لـی خـانم دکتـر آستاخووسکایـا توسطیله معاینه و دوغوش قبول اولونور هابئله مریضخانه‌ده دیش مریضلری تازه و قابل متخصصلر طرفیندن معاینه و معالجه ایدیلیر.

سوومت مریضخانه‌سنین مدیریتی

فتحی خشگنابی

عشق و محاربه!

یا

آلکساندرین خاطره‌لری

-۱۵-

من مین دفعه‌لرله توپ گولله‌لرین اودا بیله‌رمم، من گویده ششك کیمی شاخان بومبا توکن طیاره‌لرین سسیندن قورخمارام

چونکه منیم عشقلی بیر کونلوم وار در.

من ئوز قلینجیمی ایتیلدیب. اونا صیقـل وورمیشام کـه هوانین قوجاغیندا پارلاسین، من بو کسگین قیلینجیمی یالـنز وطنیمدن، عشقیمدن و خاطره‌لریمده‌ن دفاع ایتمك ایچون‌ساخلا - میشام...

قیلینج! منیم قیلینجیمین اوره‌گـی وار در...

او، منیم وطنیمه قارشی حمله گتیرن دشمنلری اوتوتمیر، او - نلارا رحم ایتمیر...

بن بو قیلینج ایله قودوز دشمندن انتقام‌آلیب‌وطنیمی حفظ ائده‌جکم...

***

سمانی ئورتیب آیین و گونشین اوزین دوتماقلا وطنیمین مقدس تورپاقلارینی قارانلوقلاشدیران بولوتلاری من ئوز نعره - لریمله دارما داغین ائده‌رم،

عزیز وطنیم! سنون استقلال و آزادلیغینی آرادان آپارماق ایسته‌یه‌لر

من بو تحقیر واهانتین لکه‌لرینی ئوز قیرمیزی قانیملا

یوواجایام...

من سنی و ئوز تانیامی سه‌وییـره‌م، منیم بیر اوره‌گیم واردر، اودا سن سن، سن، سن منیم قلبیم سن... قلبیم...!

***

یاتیرام. هارادا؟... هوانین قوجاغین ده‌لیب - سینه‌دیران مسلسل‌و توپ گولله لری آلتیندا؛ شیرین یوخولار!... ئوز نشانلیم تانیا ایله بیرلیکده ق... خیاباتیندا دولانیریق بو خیابانین آخیریندا «بنفشه» هوتئلی واقع اولموشدر.

منیم بو هوتئلده چوخلی شیرین‌خاطره‌لریم واردر! اونون حیه‌طی نسبتا بیر بویوك باغدان تشکیل تاپمیشدر. من دفعـه لرله گول دسته‌لری تهیه ایتمك‌ایچون اورایا گئدیب و تانیا - یا گول ده‌ریب باغلارایدیم،

تانیا ایله بیر نیمکت اوستونده اوتورمیشیق، گونـش پارلاییر، هوا صون درجه ده لطیف و گوزه‌ل در.

بو زمان موزیك سـسی قـولاغیمیزا یئتیشیر. ایشیگـه گئدیریك، قیزیل عسگرلر قیزیل بایراقلا سرود اوخویار کن گلیرلر، اونلارین محکم قدملرینین سسلری آراسیندا یوسسلرده یئنه ائشیدیلیر:

محاربه‌نین صونی! غلبه، دشمن‌محو اولمیشدر...

ده‌ردیکیمیز گوللری اونـلارا آتیریق، بیر عسگر منـی چاغیریر، تله‌سیك سیمونین یانینا قاچیرام. سیمون گولور و منیم دوشیمه بیر غلبه میدالی یاپیشدیریر.

بو مدال باشقا آلدیغیم میداللارین ایچریسینده پارلاییر، تانیا منی قوجاقلاییب تبریك ائدیر.

وطنیمین سماسینده کونوللری داریخدیریب کدرله‌ین بولو - تلاردان هئچ بیر اثر یوخدر. هامو گولور...

صونرا بیرلیکده بو سرودی اوخوریق:

عشقلریمیزی، خاطره‌لریمیزی قوجاغا چکن زمان گلیب‌چاتمیشدر، سه‌وینج شدتیندن دوداقلاریمیزدا اولان گولومسه‌مکلری سمانین اوزره‌ینده کی پارلاق اولدوزلارین گولومسه‌مه‌لری ایله‌عوض - لشدیرمك زمانی!...

**

ای کئچمیش خاطره‌لر؛ ایتگین عشقلر!

دیریلین! بیزیم کونوللریمیز چیرپینیر... وطنیمیز آزاد اولدی...

بیزیم سه‌وگی و خاطره‌لریمیزده آزاد اولما - لیدرلار...

***

بشریت تاریخی ان مهم قیدلرینی، ان بویوك‌افتخارلارینی ئوز خاطرات دفترینه بیزیم قیرمزی قانلاریمیز ایله یازاجاقدر.

جوانلاریمیزین قیرمیزی قانلاری!...

☼

عشقلریمیزی، خاطره‌لریمیزی قوجاغا چکن زمان گلیب چاتمیشدر.

سه‌وینج شدتیندن دوداقلاریمیزدا اولان گولو - مسه‌مکلری.

سمانین اوزه‌رینده کی پارلاق اولدوزلارین گولو - مسه‌مه‌لری ایله عوض لشدیرمك زمانی!...

علی اولائی

دستگیره دن دوتوب (قاپودان) قاچان

آداملارین هوش باشینا- بارك الله!..

دونن‌کی نمره میزده «هانکی - سینین دعاسی بیره نجات ویردی؟» عنوانیندا آقای م. س. و - نین گوزه‌ل بیر مقاله‌سین یازمیش ایدیق.

من گنجه یاتاندا بو مقاله‌نی اوخودیقدان سونرا فکریم بو مقاله ده ایدی.

فکریم الدیردیم که رول شوفرین الینده ایمیش بیردن بیره دره‌یه دوشمیش‌دیر. اوز-اوزیمه دییردیم: یه! بالان اوله‌سین هی، نه جور اولوب که شوفر دره‌یه دوشوب، بو مسافر شاگرد ایله اوزینی آتا بیلمیشدر؟!

سونرا مقاله‌نی بیرده اوخودوم. گوردوم بیزیم بو مسافریمیز غریبه‌ده جرئتلی ایمیش. الله جرئتلی ایمیش که الینی دستگیره دن چکمیر میش که آدام‌دی-ایشدی بیردن ماشین دره‌یه گئده‌ر.

هله سوز بو راسینداددر که، بو مقاله سیاسی بیر مقاله‌در. بونی یازان ایسته‌ییب که سیاسی بیر موضوعدان بحث ایتسین.

اونون دیمگیندن آدام خطرلی موقعلرده گره‌ك «دستگیره» دن دوتوب قاچماغا حاضرلاشسین. بیر خطرله اوز-اوزه گلدیکده داها اراده، شخصیت لازم دئییل.

یالنیز یالوارماق و آخیردا قاچماق لازمدر.

اوندان سونرا اصلا بو مقاله ده شدتلی بیر تضاد واردر. رول الینده اولان قارا هندلی ماشینی آپار دیغی بیر زماندا دیمك بو مسافرین دعاسی بازیغین اوئین بیخیب- قاپوسین چیرپیب اونو دره‌یه توللامیشدر. بو منطق-سیزدر. بو مسافر یالنیز رولی اوز الینه آلماقلا ماشینی دره‌یه دوشمکدن ساخلایا بیلر ایدی.

آنجاق یازیچی‌نین نظرینده قاچماق، مقاومت ائدیب دورماقدان، جریانی قایتارماقدان، مبارزه ایتمکدن اوستون ایمیش او «دستگیره» نی «رول» دان فایدالی حساب ایتمکله اوز «دوزگون!» عقیده‌سینی و رول اداره ایتمك ایچون اولان لیاقتینی! ثابت ائدیر.

بئله...

بیردن بیره یادیما دوشدی که بونو یازان آقای م. س. و. و اورادا‌کی مسافر مقاله‌نین اولینده یازدیغی کیمی «اورقستر اشتروس»- ین پارچالارینین بیریسینی نهایت مهارتله چالیر ایمیش، بطری‌لرین آغیزلاری تئز-تئز آچیلیب ورنك-برنك ایچگیلر و باده‌لر دولوب بوشالیر-ایمیشلار...» بیر وقتده اورا دا بو سوزلری دانیشیر ایمیشلر. آقادا کئفلی ایمیش، مسافرده، بونا گوره.

«صو! دستگیره رولدان یاخشی‌دیر. باخ سن اوله‌سن من کئفلی زاد ده‌ییلم‌ها!» دییه صحبت ائدیر میشلر.

بو فکرلری ائده‌رکن یوخویا گئتدیم. یوخودا گوردوم بیر چولده‌ییم. بیر طیاره آشاغی ائندی. اونون ایچریسیندن بیر قارا هندی ایشیگه چیخدی، تعجب لنیب گوزلریمی بره‌ندیم، او - من همان شوفردی‌ای دئدی. جوابیندا - حتما اودنیادان گلیرسن. چونکه من ائله ایشیتدیم که جنابیز دره‌یه تشریف آپاریبسیز. دییه سئوال ایتدیم.

دئدی او سئون خام خیالوندر. آقای مسافر دستگیره دن یاپیشیب قاچماق فکرینده ایدی. اونلار اوز-لرین قاپودان ایشیگه آتدیلار، من طیاره ایله گئتدیم و ایندی‌ده‌یورا-دایام. رول‌دا اوز الیمده‌در. دئدیم

دوغرودور!

دئدی اونلارین فکری اول دن قاچماق یانیندا اولدیغیندان چولده و دره‌لرده سرگردان قالدیلار. چونکه اونلار نه رول اله آلماغی باجاریردیلار نه ده بو فکرده ایدیلار.

منده دئدیم قوی قاچسینلار، ایندی جانورلرداغلاردان الیب اونلارین کیفن اونلارا وئرمه‌لر.

بو خودا اوز-اوزیمه‌دی بیر دیم که:

دستگیره‌دن دوتوب «قاپودان» قاچان آداملارین هوش-باشینا بارك الله!..

آرامیان تیاتروسونین یئنی دن دایر اولماسی

آبان آیینین ۱۹ ینده نئچه ایللردن بری متروك قالان و بو گونلرده یئنی دن دایر اولان تبریز آرامیان تیاتروسینین آچیلیشی مناسبتیله تیاتر سالونیندا طنطنه‌لی بیر یغینجاق تشکیل اولوب و مشهور ارمنی نمایشی «؟» ۵۰۰ نفر تماشاچی‌نین اوتری نمایش ویریلمیشدر.

بو یغینجاقدا آذربایجان ارمنیلرینین خلیفه‌سی ملیك تاتیان نطق ایدرك ۱۳۲۰ نین شهریور یندن قاباق یعنی سابق حکومت دوروینده ارمنی لره و ارمنی دیلینه نسبت اعمال اولونان سیخینتی و عدالت سیزلیکلری خاطرلادیقدان سونرا - آذربایجانین ملی نهضتی سایه‌سینده ارمنی‌لر ایچون هر بیر ساحه ده هر جور امکان یاراندیقی کیمی بو تیاتر بناسینین دا دوزه‌لمه‌سینی و بو بارده ارمنیلرین فرقه‌میزه نسبت‌درین احساساتلارینی و صمیمی معنویتلر ینی بیلدیرمیشلر.

آرامیان تیاترینین بو نمایشی بویوك موفقیت‌له دعوت اولوناتلارین گورواترلی آلقیشلاریله قورتاردی.

آستارا خبرلری

آستارادان گلن خبره گوره آستارا شهر اداره‌سی طرفیندن شهرین آبادلیقی ایچون لازمی اقداملار عمله گلمیشدر. - شهر اداره‌سی بوتون کوچه و خیابانلاردا اساسلی تعمیرلر عمله گتیریب وخصوصیله کوچه‌لرین اصلاحی ایچون ایشه باشلامیشدر. بوندان علاوه آستارادا‌ییتیم‌اوشاقلار اوچون بیر تربیت ائوی دایر اولموشدیر. ایندی آستارانین شهر اداره‌سی آستارادا یئنی بیر تیاتر بناسینین دوزله‌سی اوچون حاضرلیق آپاریر.

آستارا کند لرینده مکتب قایر یلماسی

آستارادان گلن خبره گوره آستارا ولایتی فرقه قومیته‌سینین گوستریشلری و آستارا اطرافیندا اولان دورت بویوك کندلرین اهالی‌سینین همتیله یئنی مدرسه‌لر تاسیس اولوندیغیندان معارف اداره‌سینین جدیتیله کندلی بالالاری ایندی او مکتب لرده درس اوخوماقدادرلار. بوندان علاوه هران کندینده ده کندلیلر طرفیندن یئنی بیر مکتب بناسی تیکیلیب معارف اداره‌سینه هدیه اولونموشدر.

دقت

صاباح غدیر بایرامی مناسبتیله روزنامه میز منتشر اولمیاجاق

۴ نجی جمهوریتین ایلك...

۱ نجی صفحه دن بقیه

ایسه باشقا غروپلارا و منفرد لره ویریلمیش دیر.

نتیجه اعتباریله قوموئیست‌لر ۱۷۳ سوسیالیست ۹۶ (ام. ار. پ.) ۱۶۳ سولچی اتحادیه و رادیکال‌لار ۶۹ کرسی اله ایتمیشلر.

بو انتخابات نتیجه سینده گئچمیش ده فرانسه حقینده یازدیغیمیز نئچه مقاله ده پیش بین‌لیك ایتدیگیمیز کیمی قوموئیست لر فرانسه نین بیرینجی سیاسی تشکیلاتی مقامینی یئنی دن الده ایتمیش و پارلمان دا نسبی اکثریتی اله گئچیرمیشدر.

فرانسیز سئچگی لری نتیجه سی عمومی گوروئوشی لحاظیندان دقته و مطالعه‌یه شایان دیر.

بو انتخاباتدا گوزه چارپان ان مهم موضوع سوسیالیست فرقه‌سینین بویوك مغلوبیتیندن عبارتدر.

سوسیالیست فرقه سی فرانسه نین ایلك مؤسسلر مجلس انتخاباتیندا پارلمانا ۱۳۸ مئتل گوندرمیش ایدیلر. ایکنجی مؤسسلر مجلسی سئچگی‌لرینده بو عده ۱۲۴ نفره و بو دفعه ۹۸ نفره تقلیل تاپمیشدر.

بو بویوك شکستین ان اساسی علتی بو فرقه باشچیلاری اولان «لئون-بلوم» و اونون یولداشلارینین سوسیالیست فرقه سینه باغلی اولان کارگر طبقه‌سینین افکار عمومیه‌سینی نظرده آلماماسیندان و بویوك فرانسیز کارگر فرقه سی اولان قوموئیست لره قارشی تعقیب ایتدیگی خصمانه خط حرکتدن عبارت اولموشدور.

بو صون انتخاباتدا فرانسه نین شمالینده‌دا و مغربینده اولان نساج توخوجیلیق مؤسسه لرینده اولان بوتون ایشچیلر سوسیالیست لره دگل قوموئیست لره رای ویرمیشلر.

فرانسیز مطبوعاتی هامیسی بو مسئله حقینده بحث ایتمکده و بو سوسیالیست مغلوبیتنی فرقه باشچیلارینین تعقیب ایتدیگی غلط خط حرکته نسبت ویرمکده درلر.

بو انتخاباتدا دقته شایان ایکنجی نکته بیزیم بوندان اولکی مقاله‌لرده ده پیش بین‌لیك ایتدیگیمیز کیمی «ام. ار. پ.» فرقه سی ده بیر عده طرفدارلاریندان الدن ویرمیشلر.

بو رای لر فرانسه نین داها دا مرتجع جبهه سی نفعینه آزالمیشدر.

اوچونجی نکته ایسه قوموئیست فرقه سینین فرانسه نین ان قدرتلی، ان محکم و ان دوزگون تاکتیك لی فرقه اولماسیندان عبارتدر.

فرانسه‌نین آزادلیغیندان بری فقط قوموئیست فرقه منظم و سیستماتیك طرز ایله ترقی ایتمکده فرانسیز خلقی آراسیندا اهمیت و وجهه کسب ایله مکده در.

بو خصوصدا «لیبراسیون» (نجات) روزنامه سی باش رداکتوری «ژوزف بارسالو» بئله یازمیشدر:

«بو انتخابات بوتون ضد قوموئیست تبلیغات و تشبث لره رغما قوموئیست لرین گیتدیکجه نفوذلارینین آرتماسینی گوسترمکده در. چونکه فرانسیز خلقی جمهوریتین یگانه مدافعی‌نی و آزادلیغ ن ان بویوك ضامنی‌نی قوموئیست فرقه سینین وجودینده گورور.»

ایندی بو انتخاباتدان سونرا فرانسه ده یئنی سیاسی عامل‌لره استنادا یئنی فرانسیز قابینه سینین قورولماسی مسئله‌سی طرح ایدیلمکده‌در.

انتخاباتین نتیجه سیندن آنلاشیلدیغینا گوره، پارلماندا هیچ فرقه نین قاطع اکثریتی اولمادیغینا گوره یئنی فرانسیز قابینه سی ینه ده بیر ائتلاف قابینه سی اولمالی در.

بو قابینه نین رئیسی پارلمان قاعده

صلح اوغروندا

اول صفحه دن بقیه

که هر بیر ملت حقیقی آزادلیق الده ایتمك و اوز مقدراتینه صاحب دورماقدان اوتری گره‌ك فقط بیر قوه‌یه متکی اولسون. اودا ملتین بیرلیگی و بو بیرلیکدن دوغان قوه‌در.

ایندی هر وقت فکر ایدیرم که آتلانتیك اقیانوسینین حساس بیر منطقه سینده آزادلیقدان محروم ایدیلمیش بیر خلق اوز آزادلیغین الده ایتمك ایچون بویوك ملی بیر قوه ایجاد ایدیب سوینیره‌م ولی هر وقت فکر ایدیرم که امپریالیست سیاستی تعقیب ایدن دولتلر عربلر اتحادیه سی یا دولار سیاستی‌له بو قوه‌نی اوز دوغرو هدفیندن منحرف ایتمگه چالیشیرلار، متاثر اولورام.

صلح کنفرانسی نین برنجی جلسه سی

سحر ساعت ۷ ده تونس فرودگاهیندن حرکت ایتدیك. شمالی افریقا مسئله‌سی و آزادلیقی حسرتیله آرزو ایدن خلقلارین فکری منی مشغول ایدیردی...

«ساردنی» و «کورس» آدالارین گئچدیکدن سونرا فرانسه نین جنوبی ساحللری نمایان اولدی. بورادا! منظره تمامیله عوض اولوردی افریقانین بایر و یکنواخت صحراسینه اوخشار منظره داها گورمك ممکن دگیل. نئچه اقلیم شرائطی یوخ بلکه مدنیت ده بوندان بویانا آیری اختصاصاته مالك‌در. فرانسه توپراقی گوی و چوخ زنگین گورونوردی.

ساعت ۱۱ ده طیاره‌میز «بوژره» فرودگاهینه ینیشدی، مسافرتیمیز بورادا قورتاریردی. پلیس شعبه‌سینده و گمرکده لازملی تشریفاتی عمله گتیردیکدن‌سونرا بویوك «اومنی بوسلر» ایله شهره طرف عازم اولدوق...

اوغوستین ۱۰ نده سحر ساعت ۹ ده لوکزامبورغ قصرینده حاضر اولوب خارجی مطبوعات شعبه سینه مراجعه ایدیب و لازملی اسناد و مدارکی ارائه ویردیکدن سونرا صلح کنفرانسی نین اجلاسلاریندا اشتراك ایتمك ایچون مخصوص کارتی آلیب و او تاریخ‌دن کنفرانسین آخرینادر بوتون جلسه‌لرده آذربایجان مطبوعات نماینده‌لیگی سمتیله حاضر اولوردوم.

پاریس صلح کنفرانسی فرانسه نین معروف تاریخی قصرلریندن اولان و محاربه دن اول سنا مجلسی آدلانان لوکزامبورگ قصرینده تشکیل اولوردی. قصر هر طرفدن صلح پلیس نوارلاری‌طرفیندن محافظت اولونوردی قصر محوطه سینه وارد اولماق یا محوطه داخلینده بیر قسمدن آیری بیر قسمته گئتمك لازملی بوتن مدرك لی اولمیان حالدا غیرممکن‌ایدی. شایددر که کنفرانسین اول گونلرینده فلسطین ده بویوك تخریب ایدیجی ایشلره مبادرت ایدن ترور دسته‌لری انگلیس خارجی ایشلر وزیری آقای بوینه مکتوب گوندرمیش و اونی اولومه تهدید ایتمیشلر. اونا گوره بوین پاریسده اولان زمان «پشنجی ژرژ» آدلی مهمانخانه (انگلیس نماینده‌لری‌نین مسکنی) یا لوکزامبورغ قصری جدی صورتده محافظت اولوردی.

بیر گون بیر فرانسیز ژورنالیست، صلح کنفرانسی نین عمومی اجلاسیندا انگلیس خارجی ایشلر وزیری آقای بوینی ریاست میزی دالیندا منه گوستریب گوله گوله دیدی: - دوغرودان‌دا تهدیدلوز ایشین گورمیشدر!...

بوین خصوصیله ریاست میزی دالیندا چوخ مضطرب ونگران نظره گلیردی. کنفرانسین عمومی اجلاس لاری گوزه‌ل مجسمه‌لر و تابلولارایله تزئین ایدیلمیش بویوك بیر «همیسیکل» ده تشکیل‌اولوردی. من برنجی جلسه‌یه وارد اولاندا استرالیا نماینده سی «اوات» دانیشیردی. بو شخصی گه‌جك مقاله لرده معرفی ایده جییز.

آذربایجان رادیوسندان

فرانسه مجلسینین سئچگیلرینین نتیجه سی.

فرانسه شورا مجلسینین‌سئچگیلرینین نتیجه لری بو قرار اوزره بیلدیریلمیشدر. کوموئیست‌لر ۱۶۴ نماینده جمهوریخواه لار ۱۵۸ نماینده سوسیالیست‌لرینه نظرا، مجلسده نسبی اکثریتی اولان قوموئیست فرقه‌سیندن اولمالیدر. لکن قوموئیست لر طرفیندن بئله بیر قانونی تقاضا ایدیلدیگی تقدیرده «ام. ار. پ.» و باشقا فرقه‌لرین نه کیمی عکس‌العمل گوستره‌جگی معلوم دگلدر.

بیرینجی مؤسسلر مجلسینده ده قوموئیست لرین نسبی اکثریتی اولدیغی ایچون اونلار «موریس توره‌ز» ین باش وزیر اولماسینی ایسته دیلر ایسه‌ده، باشقا فرقه لرین مخالفتی اوزیندن بو تقاضادان واز گئچمگه قرار ویردیلر. انتخاباتدان سونرا قوموئیست فرقه سی اورقانی «اومانیته» بو خصوصدا صریح بیر نظر ویرمه میش فقط «ژورژ قوئیی‌یو» بیر مقاله ده بئله یازمیشدر:

«قوموئیست فرقه سی فرانسیز خلقی طرفیندن اونا اعتماد ایدیلیب تاپشیریلان بوتون وظیفه‌لری شرفله یئرینه یئتیرمگه حاضردر».

هر حالدا ایندیدن فرانسه قابینه سینین ترکیبی حقینده صریح بیر نظر ویرمك مشکلدر.

گله‌جك اوچ دورت گون‌طرفینده بو مسئله تمامیله آیدینلاشا جاقدر.

دنیا خبرلری

۹۲ نماینده دوگل‌طرفدارلاری دسته‌سی ۸۳ نماینده سول جمهوریخواهلارین اتحادیه‌سی ۴۷ نماینده بو سئچگیلرده کوموئیست لر بیرنجی یئر توتمیشلار کوموئیستلرین الده ایتدیکلری رایلارین عده‌سی ژوئن آیینین ۲ سینده آپاریلمیش سئچگیلرده قازاندیقلاری رای لردن داها‌دا چوخدر. پاریس‌سئچگی لرینده ۵۴ نفر کاندیدلاردن ۲۴ نفری کموئیست نماینده لریدن سئچیلمیشدر بو فرقه نین رهبر لریندن اولان موریس توره‌ز و ژاك‌دکلو یاویریلن رایلارین سایی باشقا و کیللرین رای‌لریندن آرتیق اولمیشدر فرانسه کموئیست فرقه‌سنین‌اورغانی اولان اومانیته روزنامه‌سی یازمیشدرکه کموئیست لر همیشه وطن یولیندا اوز وظیفه‌لرین‌شرفله یئرینه یئتیرمگه حاضردرلار.

دورت‌دولتلر وزیرلرینین‌شوراسی

۴ بویوك دولتلر خارجی ایشلر وزیرلرینین دونن گئجه نیویورکدا تشکیل تاپان جلسه لرینده ایتالیا- رومانی - فنلاند - مجارستان-بلغارستان ایله باغلاناجاق صلح معاهده‌لری باره سینده دانیشیقلار اولموشدر بو جلسه ده فنلاند ایله باغلاناجاق صلح معاهده سینه دایر موافقت اولوب و قرار اولموشدر که فنلاند سوویت حکومتینه ۷۵ ملیون لیره محاربه غراماتی ویرسین - قرار اولموشدر که بوگون خارجی ایشلر وزیرلری‌نین معاونلری جلسه تشکیل ویرسینلر.

هابئله خارجی ایشلر وزیرلرینده بو گون آخشام جلسه تشکیل ویرمك لرینی تصمیم دوتمیشلار.